

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 24.07.2003
KOM(2003) 449 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET,
EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN
OCH REGIONKOMMITTÉN**

**Främjande av språkinlärning och språklig mångfald
Handlingsplan 2004-2006**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
1. Bakgrund	3
2. Samråd.....	4
3. Ett delat ansvar	5
4. Handlingsplanen.....	6
AVSNITT 1	7
I. LIVSLÅNGT SPRÅKLÄRANDE.....	7
1. Modersmål och två ytterligare språk: börja tidigt i livet	7
2. Språkinläring på högstadiet och gymnasiet samt inom yrkesutbildningen	8
3. Språkinläring inom högre utbildning	8
4. Språkinläring för vuxna.....	9
5. Språkstudier med särskilda behov	9
6. Utbudet av språk.....	9
II. BÄTTRE SPRÅKUNDERVISNING	9
1. Den språkvänliga skolan	9
2. Klassrummet för språk.....	9
3. Utbildning av språklärare	10
4. Tillgången på språklärare	10
5. Utbilda lärare i andra ämnen	11
6. Testa språkkunskaper	11
III. SKAPA EN SPRÅKVÄNLIG MILJÖ.....	12
1. En integrerad strategi för språklig mångfald	12
2. Att bygga upp språkvänliga samhällen	12
3. Se till att fler utnyttjar möjligheten att lära sig ett språk	13
IV. ETT RAMVERK FÖR FRAMSTEG	13
AVSNITT 2: FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER FÖR 2004-2006.....	14

INLEDNING

Europa är så till sist på väg att bli en enda stor familj, utan blodsutgjutelse, en sann omvandling ... en kontinent av humana värderingar ... frihet, solidaritet och framförallt mångfald, som betyder respekt för andras språk, kultur och traditioner.
(*Laekenförklaringen*)

1. Bakgrund

Europas folk håller på att bygga en union av många olikartade nationer, samhällen, kulturer och språkgrupper. Det är en union byggd kring ett jämställt utbyte av idéer och traditioner och grundat på ömsesidig respekt mellan folk med olika historia men en gemensam framtid.

Inom mycket kort tid kommer Europeiska unionen att genomgå sin hittills mest betydelsefulla utvidgning. Den nya unionen kommer att bli ett hem för 450 miljoner européer med olika etnisk, kulturell och språklig bakgrund. Det kommer att bli viktigare än någonsin att medborgarna har de nödvändiga färdigheterna för att förstå och kommunicera med sina grannar.

Att bygga ett gemensamt hem där man ska bo, arbeta och handla med varandra betyder att vi måste förvärva färdigheter i att kommunicera effektivt med varandra och förstå varandra bättre. Att lära sig och att tala andra språk stimulerar oss till att bli öppnare gentemot andra, deras kulturer och synsätt.

Europeiska unionen är byggt på fri rörlighet för medborgare, kapital och tjänster. Den medborgare som har goda språkfärdigheter kan bättre dra nytta av den fördel det innebär att ha friheten att arbeta eller studera i en annan medlemsstat.

Mot bakgrund av Lissabonstrategin för ekonomisk, social och miljömässig förnyelse som lanserades i mars 2000 utvecklar nu Europeiska unionen kunskapssamhället som det viktigaste inslaget i förverkligandet av målet att unionen runt 2010 ska vara den mest konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomin i världen. Inläringen av andra språk bidrar till detta mål genom att språkstuderandens kognitiva förmåga förbättras och färdigheterna i modersmålet, inklusive läsning och skrivning, förstärks.

I detta sammanhang arbetar kommissionen också på att utveckla EU-medborgarnas entreprenörsanda och företagarfärdigheter (till exempel genom Europeiska stadgan för små företag¹). Dessa mål blir lättare att uppnå om språkinläring på ett effektivt sätt främjas i Europeiska unionen så att de europeiska medborgarna och företagen får de interkulturella och språkliga färdigheter som krävs när man ska hävda sig på den globala marknaden.

Många andra politikområden på europeisk nivå skulle också gynnas av en förbättring av medborgarnas språkfärdigheter.

Med andra ord bör förmågan att förstå och kommunicera på andra språk vara en grundläggande färdighet för alla europeiska medborgare.

¹ Antagen av Europeiska rådet i Santa Maria da Feira, Portugal den 18-19 juni 2000.

Språkfärdigheter är ojämnt spridda inom olika länder och socialgrupper². De språk som talas av européerna är få till antalet, eftersom de i huvudsak begränsar sig till engelska, franska, tyska och spanska. Att bara lära sig ett *lingua franca* är inte nog. Varje europeisk medborgare borde ha meningsfull kommunikativ kompetens i åtminstone två andra språk utöver modersmålet. Detta är ett ambitiöst mål, men de framsteg som redan gjorts av flera medlemsstater visar att målet går att uppnå.

Europeiska språkåret 2001 visade på många sätt att främja språkinläring och språklig mångfald. Statsöverhuvud och regeringschefer samlade i Barcelona i mars 2002 underströk behovet av att Europeiska unionen och medlemsstaterna gör insatser för att förbättra språkinläringen. De efterlyste ytterligare insatser för att förbättra basfärdigheterna, särskilt genom att barn från mycket låg ålder får undervisning i minst två främmande språk.

I sin resolution av den 13 december 2001 efterlyste Europaparlamentet åtgärder för att främja språkinläring och språklig mångfald. Den 14 februari 2002 riktade Europeiska rådet (utbildning) en uppmaning till medlemsstaterna att vidta konkreta åtgärder för att främja språklig mångfald och språkinläring och till kommissionen att utarbeta förslag till insatser inom dessa områden.

Denna handlingsplan är kommissionens svar på denna uppmaning. Handlingsplanen bör läsas tillsammans med samrådsdokumentet om *Främjande av språkinläring och språklig mångfald* (SEC 2002 1234³) som klargör kommissionens filosofi och bakgrunden till de föreslagna åtgärderna.

2. Samråd

Vid utarbetandet av denna handlingsplan samrådde kommissionen med ett stort antal offentliga aktörer, bland annat de europeiska institutionerna, berörda nationella ministerier, ett brett spektrum av organisationer som företräder det civila samhället samt allmänheten. Samrådsdokumentet gjordes tillgängligt på Internet på alla Europeiska unionens språk. Över 300 ingående svar kom in inom ramen för samrådsförfarandet. En konferens för företrädare för det civila samhället i Bryssel den 10 april 2003 avslutade samrådet.

Europeiska kommissionen vill uttrycka sin tacksamhet till alla de organisationer och individer som tog sig tid att göra kommentarer och komma med förslag. En fullständig rapport om samrådsförfarandet och en sammanfattning av resultaten liksom handlingar från konferensen kommer att publiceras separat på Europaservern.

På det hela taget samtyckte samrådsparterna till den huvudsakliga inriktningen på kommissionens analys av den nuvarande situationen liksom dess förslag för framtiden. Det rådde till exempel enighet om att det är önskvärt att sprida fördelarna med flerspråkig förståelse till alla europeiska medborgare genom livslång språkinläring, med början i mycket låg ålder. Stort stöd gavs åt synpunkten att enbart engelska inte räcker, utan det ska finnas undervisning att tillgå på ett stort antal språk. Man underströk nyttan av program på nationell och europeisk nivå för att främja rörlighet för språkstudier och lärare samt andra former av kontakter mellan medborgare. Det rådde stor enighet om behovet av att förbättra kvaliteten på språkundervisningen. Många ansåg att det är nödvändigt med effektivare mekanismer för att

² Mer ingående information om skillnaderna mellan medlemsstaterna finns i det bakgrundsmaterial som användes under samrådsförfarandet. Dessa finns fortfarande att tillgå på http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/consult_en.html#background

³ Finns att tillgå på http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/consult_en.html#consult

åstadkomma tydlighet vid språkcertifieringen. Man betonade vikten av att göra Europas städer och orter mer 'språkvänliga', att en större användning av textremsor skulle gynna språkinläringen samt att det är viktigt med insatser för att stödja de så kallade regionala språken och minoritetsspråken. Många samrådsparter ansåg att det är nödvändigt att varje land undersöker sina egna språkbehov och fastställer sin egen språkpolitik.

Samrådet visade också på en stor enighet när det gäller vilka ytterligare insatser som krävs för att förbättra språkinläringen och främja språklig mångfald i Europa. De synpunkter som kom fram under samrådet har beaktats i denna handlingsplan.

3. Ett delat ansvar

Språkinläring och språklig mångfald är ämnen som till sin natur kan behandlas på olika sätt på olika nivåer.

Nationella, regionala och lokala myndigheters roll

Det är myndigheterna i medlemsstaterna som har det huvudsakliga ansvaret för att genomföra den nya insatsen för språkinläring med hänsyn till lokala omständigheter och lokal politik och mot bakgrund av de europeiska målen.

Europarådet uppmanar sina medlemsstater att reflektera över dessa åtaganden genom en 'språkrevision' som ska syfta till utformningen av en utbildningspolitik som är förenlig med främjandet av social tillhörighet och utvecklingen av ett demokratiskt medborgarskap i Europa.

Medlemsstaterna har inom ramen för arbetet med *utbildningssystemens konkreta framtidsmål*⁴ enats om gemensamma mål, som de strävar efter att uppnå genom att fastställa indikatorer och riktmärken (*benchmarking*), gemensamt utnyttja goda lösningar och göra bedömningar av varandras resultat (*peer reviews*). Att förbättra kunskaperna i främmande språk har redan ansetts vara ett prioriterat område. Detta arbetsprogram, genom vilket medlemsstaterna är överens om att göra framsteg genom att utveckla vissa nyckelaspekter på politik och praxis när det gäller språk, kommer att utgöra ramen för de många insatser som krävs på nationell nivå för att främja språkinläring och språklig mångfald.

Europeiska unionens roll

EU:s roll på detta område är inte att ersätta medlemsstaternas insatser, utan att stödja och komplettera dessa. Dess uppgift är att hjälpa dem att utveckla en allmän och yrkesinriktad utbildning av hög kvalitet genom samarbete och utbyte samt främja utveckling i de frågor som bäst kan hanteras på EU-nivå. Det är därför som nyckelfrågan i samrådsförfarandet var: "På vilket sätt kan Europeiska kommissionen stimulera och komplettera insatser på andra nivåer?"

De huvudsakliga verktyg som Europeiska unionen har på detta område är dess olika program, och särskilt de på utbildnings- och kulturområdet⁵. Genom Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen investerar EU cirka 30 miljoner euro varje år i åtgärder som syftar till att främja språkinläring. Under åren 2000-2002 fick följande projekt bidrag genom Sokratesprogrammet:

⁴ För ytterligare information, se det detaljerade arbetsprogrammet för förfarandet: rådets dokument 5980/01 av den 14 februari 2001 <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/01/st05/05980en1.pdf>

⁵ http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

- 1 601 gemensamma språkprojekt som engagerade 58 500 elever och 6 500 lärare.
- 2 440 stipendier för språkassistenter.
- 16 563 stipendier för fortbildningskurser för lärare i främmande språk.
- 18 projekt för utveckling av hjälpmedel och kurser för språklärare.
- Förberedande intensivkurser i språk som används och lärs ut i mindre utsträckning för 3 632 universitetsstuderande.
- 38 inlärningspartnerskap och 12 samarbetsprojekt för att främja språk i vuxenutbildning. 33 projekt för utvecklingen av nya verktyg för språkinläring eller språktestning. och
- 15 projekt för att främja medvetenheten om fördelarna med språkinläring och hur medborgarna ska få ökade tillfällen till språkinläring.

Under samma period fick följande projekt bidrag genom Leonardo da Vinci-programmet:

- 750 fortbildningsperioder utomlands för lärare i främmande språk.
- 56 projekt gav bidrag till projekt som syftar till att utveckla hjälpmedel för inläring inom yrkesutbildning och företag.
- 5 projekt för att utveckla metoder för att validera språkfärdigheter.
- 4 språkrevisioner i företag.
- 120 000 internationella placeringar, utbyten och studiebesök för studerande.

Man håller för närvarande på att se över de program som har hjälpt hundratusentals elever, praktikanter, lärare och utbildare att förbättra och utöka sina språkkunskaper och som har finansierat utarbetandet av innovativa angreppssätt, metoder och material för språkundervisning. Ingående utvärderingar av programmen görs för närvarande och en särskild analys av vilken betydelse de har för främjandet av språkinläringen kommer att vara klar i slutet av 2003.

Europeiska kommissionen kommer att se till att främjandet av språkinläring och språklig mångfald bereds fortsatt stort utrymme i de nya programmen.

Medlemsstaterna uppmuntras också att använda sig av andra EU-program, liksom Europeiska socialfonden och Europeiska investeringsbanken för att finansiera en utveckling av språkinläringen.

Det vore emellertid orealistiskt att tro att EU-programmen kan bära huvudbördan när det gäller främjandet av språkinläring och språklig mångfald. Det bör de heller inte göra, eftersom finansieringen genom programmen aldrig kan ersätta direkta investeringar i utbildningsinfrastruktur på nationell, regional och lokal nivå när det gäller till exempel rimliga klasstorlekar, fortbildning för lärare och internationella utbyten.

4. Handlingsplanen

Detta dokument är indelat i två huvuddelar:

Avsnitt 1 innehåller bakgrunden och vilka huvudsakliga politiska mål man strävar efter. I samrådsdokumentet fastställde man tre prioriterade områden - att utvidga det livslånga lärandet av språk till alla medborgare, att förbättra undervisningen i främmande språk samt att skapa en mer språkvänlig miljö. Handlingsplanen har strukturerats kring samma områden och för att det ska bli lättare att orientera sig, har den samma rubriker. De övergripande mål som anges i avsnitt 1 kan knappast uppnås i alla medlemsstater inom den tidsfrist som anges i denna handlingsplan.

I avsnitt 2 lägger man fram förslag till konkreta förbättringar som kan göras på kort sikt. Förslagen består av ett antal insatser som ska göras på europeisk nivå 2004-2006 i syfte att stödja de insatser som görs av lokala, regionala och nationella myndigheter. **Insatserna kommer att göras med hjälp av de resurser som finns inom EU:s nuvarande program och åtgärder. Ingen av dem kräver att kommissionen får extra budgetresurser.** De åtgärder som föreslås kan, tillsammans med de som medlemsstaterna vidtar, lägga grunden till avgörande förbättringar inom språkinläring och språklig mångfald.

Kommissionen kommer år 2007 att granska de åtgärder som vidtagits på alla nivåer och sedan rapportera till Europaparlamentet och rådet.

AVSNITT 1

I. LIVSLÅNGT SPRÅKLÄRANDE

Tonvikten i detta avsnitt läggs vid målet att utsträcka språkinläringen till alla medborgare. Språkkompetens är en del av den kärna av färdigheter som varje medborgare behöver för utbildning, anställbarhet, kulturellt utbyte och självförverkligande. Språk lär man sig under hela livet.

1. Modersmål och två ytterligare språk: börja tidigt i livet

För medlemsstaterna är det ett prioriterat område att se till att språkinläringen i förskolan och på lågstadiet blir effektiv, eftersom det är här som grunderna läggs till barnens attityder till andra språk och kulturer och deras senare förmåga att lära sig språk. Vid Europeiska rådets möte i Barcelona uppmanades medlemsstaterna att "vidta ytterligare åtgärder ... för att förbättra de grundläggande färdigheterna, särskilt genom att undervisa i minst två främmande språk redan från mycket tidig ålder".

När medlemsstaterna ska förverkliga detta löfte, måste de flesta av dem göra avsevärda tilläggsinvesteringar.

Men för att man ska kunna utnyttja fördelarna med tidig språkinläring - inklusive bättre färdigheter i modersmålet - krävs det att lärarna har särskild utbildning i att undervisa små barn i språk, att klasserna är tillräckligt små för att språkinläringen ska bli effektiv, att lämpligt undervisningsmaterial finns att tillgå och att språk ges tillräckligt utrymme i läroplanen. Initiativ för att föra ut språkundervisning till elever i allt yngre åldrar måste kompletteras med lämpliga resurser, inklusive resurser för lärarutbildning.

Barn som lär sig främmande språk i tidig ålder blir medvetna om sina egna kulturella värderingar och influenser, de lär sig uppskatta andra kulturer och de får lättare att öppna sig för och ta till sig andra kulturer. Denna fördel kommer dock att bli begränsad om alla elever lär sig samma språk - därför bör en rad olika språk finnas tillgängliga för barnen. Föräldrar

och lärare behöver bättre information om fördelarna med tidig språkinläring och utifrån vilka kriterier man bör välja barnets första främmande språk. (> *Åtgärder I.1.1 till – I.1.5*)

2. Språkinläring på högstadiet och gymnasiet samt inom yrkesutbildningen

Det är på högstadiet och gymnasiet som ungdomarna förvärvar den kärna av viktiga färdigheter som de kommer att ha nytta av under sin livslånga språkinläring. Medlemsstaterna är ense om att eleverna bör behärska minst två främmande språk, med tonvikten på en effektiv kommunikationsförmåga och på aktiva kunskaper snarare än passiva. Målet är inte att eleverna ska tala lika flytande som en infödd talare, utan att de ska ges tillräckliga färdigheter i att förstå, skriva och tala två främmande språk samt interkulturell kompetens och förmåga till språkinläring, antingen det är med en lärare eller på egen hand.

Språkassistentstipendier av det slag som finansieras av Sokrates/Comenius kan förbättra unga språklärares färdigheter samtidigt som språklektionerna vitaliseras och språkassistenternas närvaro blir en tillgång för hela skolan, särskilt när det gäller att göra skolorna uppmärksamma på värdet av de språk som används och lärs ut i mindre utsträckning. Av detta skäl bör man uppmuntra alla högstadie- och gymnasieskolor att ta emot personal från andra språkområden, som till exempel språkassistenten och gästande lärare. I gränsområden där språk möts ges många extra tillfällen till kontakt mellan elever och lärare från angränsande språkområden.

I Sokrates/Comenius "språkprojekt i skolan", som innebär att en klass arbetar med ett projekt tillsammans med en klass utomlands och som utmynnar i utbyten mellan klasserna, bereds de unga eleverna tillfälle att på ett naturligt sätt förvärva språkkunskaper genom kontakt med elever i samma ålder. Alla elever bör få delta i ett sådant projekt och i ett tillhörande språkutbyte. (> *Åtgärd I.2.1 till – I.2.3*)

Språk- och innehållsintegrerad inläring, som innebär att eleverna studerar ett läsåmne på ett främmande språk, är ett värdefullt bidrag till Europeiska unionens mål för språkinläring. Eleverna ges faktiska tillfällen att använda sina nya språkfärdigheter med en gång, istället för att spara dem för senare bruk. Den öppnar dörrar för ett större antal språkstudierande och ger självförtroende åt de unga eleverna, särskilt de som inte har varit så framgångsrika i den formella språkundervisningen inom den allmänna utbildningen. Den språk- och innehållsintegrerade inläringen exponerar eleverna för språket utan att extra tid tas från schemat, något som kan vara särskilt intressant inom yrkesutbildningen. Det kan gå lättare att introducera språk- och innehållsintegrerad inläring i en skola om det finns behöriga lärare som är infödda talare av det språk som används. (> *Åtgärd I.2.4 – I.2.7*)

3. Språkinläring inom högre utbildning

Universitet och högskolor har en viktig roll när det gäller att främja flerspråkighet i samhället och för individen. Det är välkommet med förslag som innebär att varje universitet ska utarbeta och genomföra en konsekvent språkpolitik som förtydligar dess roll när det gäller att främja språkinläring och språklig mångfald både internt och i det omgivande samhället.

Den senaste trenden att i icke engelskspråkiga länder anordna undervisning på engelska kan få oförutsedda konsekvenser för det nationella språkets livskraft. Universitetens handlingsprogram för språk bör därför inkludera insatser för att främja det nationella eller regionala språket.

Alla studerande bör studera utomlands under minst en termin, och helst på ett främmande språk. Detta bör sedan ge en godkänd språklig merit vid avslutad utbildning. (> *Åtgärd I.3.1*)

4. Språkinläring för vuxna

Alla vuxna bör uppmuntras till att fortsätta att lära sig främmande språk och praktiska arrangemang bör göras så att detta blir möjligt. Arbetstagare bör få möjlighet att förbättra de språkkunskaper som är relevanta för deras arbete. Kulturella aktiviteter med utländsk musik, litteratur eller film, utlandsseminstrar, vänortsverksamhet samt frivilligt arbete utomlands kan vara idealiska tillfällen att lära mer om andra kulturer och språk. (> Åtgärd I.4.1)

5. Språkstuderande med särskilda behov

Språkinläring är något för alla. Det är endast en mycket liten minoritet som har fysiska eller psykiska egenskaper som gör att de inte klarar av att lära sig ett främmande språk. I allt högre utsträckning ger man särskilt stöd åt elever med särskilda behov av ett eller annat slag i den reguljära skolan och inom andra utbildningsformer. Sådana elever är emellertid fortfarande uteslagna från språklektionerna i vissa fall. Bra metoder för att undervisa elever med särskilda behov i språk kan ytterligare utvecklas och man behöver också utveckla helt nya metoder och tillvägagångssätt för att undervisa dessa elever i främmande språk. (Åtgärd I. 5.1)

6. Utbudet av språk.

Att främja språklig mångfald innebär att aktivt främja undervisning i och inläring av så många olika språk som möjligt på våra skolor, universitet, vuxenutbildningscentrum och företag. Sammantaget bör språkutbudet omfatta både små och stora europeiska språk - och inte bara nationella språk, utan även regionala språk, minoritetsspråk och invandrarspråk. Dessutom bör de språk ingå som våra viktigaste internationella handelspartner talar. Den förestående utvidgningen av Europeiska unionen kommer att föra med sig en rikedom av språk från flera olika språkfamiljer och det kommer att kräva en särskild ansträngning att se till att de nya medlemsstaternas språk får en större spridning i andra länder. *Medlemsstaterna* har stort spelrum när det gäller att bli bra på att främja undervisning och inläring av ett större antal språk än för närvarande.

II. BÄTTRE SPRÅKUNDERVISNING

1. Den språkvänliga skolan

Det är viktigt att skolor och utbildningsinrättningar har en helhetssyn på språkundervisning, så att man får lämpliga kopplingar mellan undervisningen i 'modersmålet', 'främmande språk', undervisningsspråk och invandrarspråk, så att barnen får hjälp att till fullo utveckla sin kommunikativa förmåga. I detta sammanhang kan flerspråkig förståelse vara av särskilt värde eftersom eleverna uppmuntras till medvetenhet om likheter mellan språken, vilket är grunden för att man ska kunna utveckla en receptiv flerspråkighet. (> Åtgärd II.1.1)

2. Klassrummet för språk

Det råder allmän enighet om att Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen har stimulerat till utarbetandet av många användbara verktyg i undervisning och inläring av främmande språk.⁶ Informationen om dessa produkter behöver bli mer spridd, särskilt bland nyckelaktörer som lärare, utbildare, rektorer och inspektörer. (> Åtgärd II.2.1 till II.2.2)

⁶ Se följande katalog över resurser på Internet: *Lingua Products catalogue*:
http://europa.eu.int/comm/education/socrates/lingua/catalogue/home_en.htm

Stora möjligheter till kontakt mellan elever i olika språkområden ges inom *e-lärandet*, som baserar sig på kontakter mellan skolor via Internet samt på pedagogisk användning av informationstekniska hjälpmedel för inläring (*e-lärande*). Man måste se till att dessa hjälpmedel främjar inläringen av många olika språk.

3. Utbildning av språklärare

Språklärarna spelar en avgörande roll när det gäller att skapa ett flerspråkigt EU. Mer än vad som är fallet med andra lärare, blir det språklärarna som får exemplifiera de europeiska värderingar som innebär öppenhet för andra, tolerans och vilja till kommunicera.

Det är viktigt att de har tillräcklig erfarenhet av att använda målspråket och tillräcklig förståelse av den tillhörande kulturen. Alla lärare i främmande språk bör ha tillbringat en längre period i ett land där språket talas och regelbundet få tillfälle att uppdatera sina kunskaper.

Det finns emellertid väsentliga skillnader när det gäller utbildningsmetoder och inte alla lärare har bott eller studerat i det land vars språk de undervisar i. Medan den grundläggande lärarutbildningen och fortbildningen är medlemsstaternas ansvar, kan Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen spela en roll som komplement till åtgärderna i de fall det finns ett europeiskt mervärde.

Det krävs åtskilliga färdigheter och personliga resurser för att undervisa i språk. I den grundläggande utbildningen bör lärarna utrustas med en "verktygslåda" med praktiska färdigheter och metoder genom utbildning i klassrummet. Språklärare behöver råd från utbildade handledare såväl som regelbundna tillfällen att hålla språket och undervisningsfärdigheterna aktuella, bland annat via *e-learning* och distansundervisning.

Språklärare kan ofta känna sig isolerade och vara omedvetna om vilken utveckling som pågår på annat håll för att förbättra deras arbete. De kanske inte har tillgång till adekvata nätverk för stöd från kollegor och det är därför viktigt att underlätta kontakter och regelrätta nätverk mellan lärarna på regional, nationell och europeisk nivå.

Mer arbete krävs för att säkerställa att resultaten av forskningen inom språkpedagogiken, samt goda metoder och framgångsrik innovation, kommer människor till godo som har användning för dem. Hitintills har den nyckelroll som spelas av språklärarytbildare, inspektörer av undervisningen i främmande språk och andra yrkesverksamma när det gäller att sprida goda metoder inte fått den uppmärksamhet den förtjänar. (> *Åtgärd II.3.1 till II.3.2*)

4. Tillgången på språklärare

I vissa medlemsstater råder det brist på kunniga och kvalificerade språklärare. Det kan röra sig om allmänna brister eller brister i vissa språk eller vissa typer av utbildning. Man bör försöka ta itu med dessa brister och finna hållbara lösningar. Mer kan göras för att anordna lärarutbyten mellan medlemsstaterna. Utbyteslärare kan arbeta som lärare i sitt modersmål, lärare i ett annat språk eller som lärare i ett läsmåne på modersmålet. I språkliga gränsområden finns det särskilt utrymme för initiativ som involverar grannspråken.

Medlemsstaterna har rekommenderats⁷ att undanröja alla rättsliga och administrativa hinder för lärares rörlighet och man behöver följa upp vilka framsteg de gjort. (> Åtgärd II.4.1 till II.4.2)

5. Utbilda lärare i andra ämnen

De flesta elever och blivande lärare skulle kunna studera åtminstone en del ämnen på ett främmande språk. Många fler lärare skulle i framtiden kunna undervisa i sitt ämne på minst ett främmande språk. Blivande lärare bör därför studera ett eller flera språk utöver sina egna ämnen och en del av lärarutbildningen bör förläggas utomlands.

6. Testa språkkunskaper

Stats- och regeringscheferna i Barcelona i mars 2002 noterade bristen på uppgifter om medborgarnas faktiska språkkunskaper och uppmanade till inrättandet av en europeisk indikator för språkkunskaper (*European Indicator of Language Competence*). I en sådan uppgiftsbas skulle beslutsfattarna få värdefull information om utbildningssystemen. Kommissionen kommer inom kort att lägga fram förslag till utarbetandet och handhavandet av ett periodiskt test av språkfärdigheter som ska ligga till grund för en ny europeisk indikator för språkkunskaper.

Men det är emellertid också viktigt att ta itu med de krav på information som kommer från de språkstuderande själva, deras arbetsgivare, deras lärare och från utbildningsinrättningarna. Det finns många olika slag av test och intyg över språkfärdigheter i Europa, både inom och utanför de formella utbildningssystemen. Inte alla test är konstruerade för samma ändamål eller med samma noggrannhet. Dessa skillnader gör det svårt att jämföra språkfärdigheter mellan individer. Det är inte lätt för en arbetsgivare eller utbildningsinrättning att veta vilka faktiska, praktiska språkfärdigheter en person som har ett intyg över språkkunskaper egentligen har. Detta begränsar överförbarheten när det gäller resultaten av språkprov och kan utgöra ett hinder för arbetstagares och studerandes fria rörlighet mellan medlemsstaterna.

Europarådets gemensamma europeiska referensramar för språkinlärning och språkundervisning (*Common European Framework of Reference for Language*)⁸ är en bra grund för skalor som kan beskriva individernas språkfärdigheter på ett objektiva, praktiskt, tydligt och överförbart sätt. Funktionella mekanismer behövs för att kontrollera hur examinatorerna använder skalorna. Lärare och andra som är engagerade i testning av språkfärdigheter behöver en adekvat utbildning i hur ramarna praktiskt ska tillämpas. Europeiska nätverk för yrkesverksamma skulle kunna göra mycket för att sprida goda metoder på detta område.

Europarådets "Europeiska språkportfölj"⁹ kan hjälpa människor att värdera och ta tillvara sina språkfärdigheter, oavsett hur de har förvärvats, och fortsätta att lära språk på egen hand (> Åtgärd II.6.1 till II.6.4).

⁷ Genom Europaparlamentets och rådets rekommendation om rörlighet ... för studerande, personer som genomgår yrkesinriktad utbildning, volontärer, lärare och utbildare (2001/613/EG)

⁸ http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/Language_Policy/Common_Framework_of_Reference/default.asp

⁹ [http://culture2.coe.int/portfolio/inc.asp?L=E&M=\\$t/208-1-0-1/main_pages/welcome.html](http://culture2.coe.int/portfolio/inc.asp?L=E&M=$t/208-1-0-1/main_pages/welcome.html)

III. SKAPA EN SPRÅKVÄNLIG MILJÖ

Språkinläring är till för alla medborgare under hela livet. Att bli medveten om andra språk, höra andra språk, lära ut och lära andra språk är något som bör pågå i varje hem och på varje gata, i varje bibliotek och kulturcentrum, liksom i varje utbildningsinrättning och i varje företag.

Regioner, städer och byar i Europa uppmanas att skapa mer språkvänliga miljöer där hänsyn tas till alla språkanvändares behov och där den befintliga språkliga och kulturella mångfalden ses som en tillgång. och där det finns en hälsosam efterfrågan på inläringstillfällen och ett rikt utbud av dem.

Europeiska kommissionen anser att de viktigaste områdena för insatser på europeisk nivå är: att åstadkomma en välkomnande syn på språk, att bygga ett mer språkvänligt samhälle och att förbättra tillgången på inläringstillfällen.

1. En integrerad strategi för språklig mångfald

Språklig mångfald är ett av Europeiska unionens särdrag. Respekt för unionens språkliga mångfald är en grundläggande princip för Europeiska unionen.

De viktigaste europeiska utbildnings- och kulturprogrammen är redan tillgängliga för alla språkanvändare, antingen de talar ett officiellt eller regionalt språk, minoritetsspråk, invandarspråk eller teckenspråk¹⁰.

Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen och deras efterföljare kan spela en större roll när det gäller att främja språklig mångfald genom att finansiera projekt som syftar till att öka medvetenheten om och inläringen av så kallade regionala språk, minoritets- eller invandarspråk, förbättra kvaliteten på undervisningen i dessa språk, öka tillfällena till inläring av dem, uppmuntra produktion, anpassning och utbyte av inlärningsmaterial samt utbyte av information och goda metoder på området. Europeiska unionens insatser på andra områden har också mycket att bidra med.

På längre sikt bör alla relevanta gemenskapsprogram och strukturfonder omfatta ett större stöd till språklig mångfald, inklusive regional- och minoritetsspråk om en specifik åtgärd anses lämplig.

Nationella och regionala myndigheter uppmanas att enligt principerna i *Europeiska stadgan om regionala språk och minoritetsspråk* ägna särskild uppmärksamhet åt åtgärder till stöd för de språkgrupper där antalet språkanvändare minskar från generation till generation. (> Åtgärd III.1.1 till – III.1.3)

2. Att bygga upp språkvänliga samhällen

Alla samhällen i Europa kan bli mer språkvänliga genom att man bättre utnyttjar tillfällena att höra och uppleva andra språk och kulturer och på så sätt förbättrar språkmedvetenhet och inläring. Det är i EU:s intresse att ta tillvara den kompetens och de erfarenheter som de medborgare har som är tvåspråkiga och trespråkiga och de som är tillfälligt bosatta, som till

¹⁰ Undantag görs i vissa av Sokrates programområden, som inriktar sig på inläring av språk som *främmande* språk. I dessa fall definieras språken i beslutet såsom Europeiska unionens officiella språk plus luxemburgska och iriska. Regionala språk och minoritetsspråk kan emellertid i allmänhet inte få stöd för undervisning av språken som *främmande* språk.

exempel Erasmus-studenter. Enspråkiga medborgare har mycket att lära av dessa grupper. Offentliga myndigheter kan bättre utnyttja de flerspråkigas färdigheter i skolor, vuxenutbildningscentrum, kulturella inrättningar och arbetsplatser.

Forskning visar att användningen av textremsor i filmer och på TV kan främja och underlätta språkinläringen. Mediernas makt - inklusive nya medier som DVD - kan utnyttjas när man vill skapa en mer språkvänlig miljö genom att man regelbundet exponerar medborgarna för andra språk och kulturer. Möjligheten att i större utsträckning använda textremsor (istället för dubbning) bör undersökas.

I takt med att tillgång till Internet blir allt vanligare, står det allt mer klart att detta innebär en unik möjlighet till språkinläring. Språkinlärningsmoduler på nätet kan komplettera språklärarnas arbete eller användas för studier på egen hand. Internet har den ytterligare fördelen av att underlätta kontakt mellan de som talar ett språk och de som lär sig ett i ett antal språk.

Turistprojekt, gränsöverskridande projekt och vänortsverksamhet kan utgöra kärnan i lokala språkprogram som ger lokalinvånarna möjlighet - och ett gott incitament - att lära sig vänortens (eller vänorternas) språk. (> *Åtgärd III.2.1 till III.2.2*).

3. Se till att fler utnyttjar möjligheten att lära sig ett språk

Det är väsentligt att förbättra möjligheterna till språkinläring genom kontinuerliga insatser för att öka medvetenheten om fördelarna med språkinläring och genom att närma språkresurserna till dem som har behov av dem. Europarådets initiativ "Europeiska språkdagen"¹¹ kan vara värdefullt när det gäller att motivera människor till att lära sig främmande språk.

Europeiska unionens initiativ som till exempel språkmärkningen *European Languages Label*¹² kan också spela en nyckelroll när det gäller att uppmärksamma lokala, regionala eller nationella projekt som har funnit kreativa sätt förbättra kvaliteten på språkundervisningen.

Utbudet av språkkurser och inläringstillfällen är de lokala, regionala och nationella myndigheternas ansvar. Både innanför och utanför de formella systemen råder det brist på inte bara språklektioner utan också på information och rådgivning om språkinläring.

Det krävs lämpliga strukturer för att motivera människor i alla åldrar att lära sig språk, erbjuda vägledning om hur de ska gå tillväga och information om utbudet olika typer av verksamhet inom språkinläring. Det kommer troligen att behövas nya resurser, men man har mycket att vinna på att bättre utnyttja befintliga språkinlärningsresurser och personal inom skolor, universitet, bibliotek, lokala utbildningsnätverk och vuxenutbildningscentrum. (> *Åtgärd III.3.1 till III.3.2*)

IV. ETT RAMVERK FÖR FRAMSTEG

Främjandet av språkinläring och språklig mångfald kräver verkliga investeringar och åtaganden från myndigheternas sida, såväl på lokal, regional och nationell nivå som på europeisk nivå. Ingen av dessa myndigheter behöver agera isolerat utan alla kan lära sig av erfarenheterna någon annanstans. Målen för denna handlingsplan kommer att underlättas av

¹¹ 26 september varje år. Se http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/Language_Policy/European_Day_of_Languages/default.asp

¹² <http://europa.eu.int/comm/education/language/label/index.cfm>

de strukturer som ska ligga till grund för mer välinformerade beslut om språkinläring och språklig mångfald (> Åtgärd IV.1.1 till IV.1.6), ett mer effektivt och konkret utbyte av information och idéer mellan aktörerna(> Åtgärd IV.2.1 till IV.2.2) samt tydliga förfaranden för uppföljningen av själva handlingsplanen. (> Åtgärd IV.3.1 till IV.3.3)

AVSNITT 2: FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER FÖR 2004-2006

Det har redan betonats att större delen av insatserna för att utsträcka fördelarna med livslång språkinläring till alla medborgare, förbättra kvaliteten på språkläro-utbildningen och skapa mer språkvänliga miljöer måste göras av medlemsstaterna.

De enskilda medlemsstaterna börjar från olika utgångspunkter, till exempel när det gäller

- spridningen av språkfärdigheter bland befolkningen och deras grad av öppenhet gentemot tanken på en livslång språkinläring,
- kvantitet och kvalitet på de fysiska och virtuella strukturer som finns att tillgå för språkinläring i formella och informella miljöer,
- antal och kvalifikationer när det gäller specialiserade språklärare i grundskola, gymnasium, yrkesutbildning och vuxenutbildning,
- graden av autonomi inom skolväsendet,
- läroplanernas flexibilitet,
- bestämmelserna för anställning av utländska lärare,
- investeringar räknat per år och invånare för att främja språkundervisning och språklig mångfald och utbildning av lärare i främmande språk, och
- vilka strukturer som finns för den reguljära utbildningen och handledningen av lärare i främmande språk.

Varje medlemsstat bör överväga dessa och andra relevanta faktorer och utarbeta sitt eget handlingsprogram. Detta kan omfatta arbete som ska utföras i samband med förfarandet för 'målen i utbildningssystemen'.

Medlemsstaterna kommer att uppmanas att år 2007 lämna en rapport om vilka åtgärder de vidtagit.

Detta avsnitt inriktar sig därför på förslag till åtgärder på europeisk nivå som kommer att komplettera medlemsstaternas egna initiativ.

I. Livslångt lärande

0 Allmänt

- I.0.1 Personer som får ett utbytesstipendium från Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen kan få bidrag till utbildning i värdlandets språk innan de reser iväg. Man kommer att uppmanas till att detta utnyttjas i högre grad och man har övervägt möjligheten att i framtiden göra det obligatoriskt i de fall när bidragsmottagaren inte talar värdlandets språk.
2005 och framåt

1. Modersmål och två ytterligare språk: börja tidigt i livet

När *medlemsstaterna* förverkligar sitt åtagande att undervisa i minst två främmande språk redan från mycket tidig ålder bör de reflektera över om det krävs ändringar i läroplanen för grundskolans låg- och mellanstadium samt vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas när det gäller utbildning och anställning av specialiserade lärare och andra personalresurser i förskolan och på låg- och mellanstadiet.

- I.1.1 Finansiering kommer att ges till en undersökning som ska kartlägga de underliggande pedagogiska principerna vid undervisning av små barn i främmande språk och kulturer. 2005 (*Anbudsinfordran 2004*)
- I.1.2 Information om fördelarna med tidig inläring av främmande språk och språklig mångfald kommer att ges en stor spridning bland allmänheten, inklusive föräldrar. 2005
- I.1.3 Vid en europeisk konferens kommer beslutsfattarna inom utbildningen att få ta del av de senaste rönen när det gäller språkinläring i tidig ålder och man hoppas också att få till stånd ett nätverk av yrkesverksamma på området. 2006
- I.1.4 Sokratesprogrammets Lingua 2 kommer att ge bidrag till ett antal gränsöverskridande projekt för utvecklingen av undervisningsmaterial inom språkmedvetenhet och andra främmande språk än lingua franca, och som är inriktat på förskola och låg- och mellanstadium. Kommissionen kommer att föreslå att Sokrates allmänna inbjudan att lämna förslag för 2004 kommer att ändras i enlighet med detta. 2006
- I.1.5 Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att arbeta för att öka utnyttjandet av det programområde som gäller språkassistenter, särskilt för att stödja språkundervisningen på låg- och mellanstadiet. 2005 och 2006

2. Språkinläring på högstadiet och gymnasiet och inom yrkesutbildningen.

- I.2.1 Skolspråkprojekten inom Comenius 1.2 gör det möjligt för klasser att arbeta på ett projekt tillsammans med en klass i ett annat land. Projekten kulminerar i klassutbyten som ytterligare förbättrar elevernas färdigheter i främmande språk. Den andel av bidragen inom Comenius 1 som är avsedd för sådana projekt kommer att ökas till 25 % och kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att arbeta för att de utnyttjas i högre grad. 2005 och 2006
- I.2.2 Man kommer att göra en undersökning av vilka språkliga och interkulturella färdigheter som är relevanta för varje stadium inom den obligatoriska skolan. 2006 (*Anbudsinfordran 2005*)
- I.2.3 Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att uppmuntra till ett bättre utnyttjande av de resurser som för närvarande finns att tillgå i programområde 2 i Sokrates-Comenius för att utveckla material och moduler som ska främja nya metoder i undervisningen av främmande språk och modersmål. 2005

Språk- och innehållsintegrerad inläring ("Content and Language Integrated Learning")

- I.2.4 Område 2 i Lingua inom Sokratesprogrammet kommer att lämna bidrag till en rad gränsöverskridande projekt för utveckling och spridning av ny, specialiserad metodik för undervisningen i läsåmnen på ett språk som inte är ett lingua franca. Kommissionen kommer att föreslå att Sokrates allmänna inbjudan att lämna förslag för 2004 kommer att ändras i enlighet med detta.
2005
- I.2.5 Kommissionen kommer att föreslå att Sokrates allmänna inbjudan att lämna förslag för 2004 (programområde 1, skolprojekt, inom Sokrates-Comenius) kommer att ändras så att man kan öka stödet till skolor som önskar införa språk- och innehållsintegrerad inläring. Utökade lärarutbyten mellan partnerskolor kommer särskilt att stödjas.
2005 och 2006
- I.2.6 En europeisk konferens kommer att anordnas för beslutsfattare och inspektörer i samband med en ny undersökning som visar på fördelarna med språk- och innehållsintegrerad inläring.*2004*
- I.2.7 *European Eurydice Unit* kommer att samla in och sprida information om tillgången på språk- och innehållsintegrerad inläring i Europeiska unionens utbildningssystem.
2005
3. Språkinläring inom högre utbildning
- I.3.1 Sokratesprogrammets förberedande intensivkurser i språk är specialiserade kurser i de språk som används och lärs ut i mindre utsträckning i de länder som deltar i Sokratesprogrammet. De gör det möjligt för Sokratesstudenter att studera språket i värdlandet innan de påbörjar sin Erasmusperiod.
Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att samarbeta med universiteten för att hitta sätt att uppmuntra fler Erasmusstudenter att utnyttja dessa kurser, för att kunna uppnå att 10 % av de Erasmusstudenter som åker till länder som har språk som används och lärs ut i mindre utsträckning går dessa kurser år 2006.*2005 och 2006*
4. Språkinläring för vuxna
- I.4.1 En webbportal ska inrättas på Europaservern så att informationen blir lätt tillgänglig för
- (1) allmänheten (till exempel om språkinläring och språklig mångfald, om vilka språk som talas i Europa, skäl att lära språk),
- (2) yrkesverksamma inom språkundervisningen (bland annat undervisningsresurser på Internet och moduler för lärarutbildning. Portalen kommer att göras vida känd.
2006 (Anbudsinfördran 2005)
5. Språkstudier med särskilda behov
- I.5.1 Kommissionens avdelningar kommer att samla in och sprida information om goda metoder för undervisning i främmande språk riktad till elever med särskilda behov, och särskild hänvisning kommer att göras till organisationen av läroplans- och undervisningssystem.
2006

6. Utbudet av språk

Medlemsstaterna bör tillhandahålla adekvat information till föräldrarna om deras barns val av första främmande språk samt om skolans läroplan ger utrymme för undervisning i ett större antal språk.

II. Bättre språkundervisning

1. Den språkvänliga skolan

- II.1.1 Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att arbeta för att öka utnyttjandet av skolutvecklingsprojekt (programområde 1 i Sokrates-Comenius) som syftar till att utveckla och införa en helhetssyn på språkundervisning i grundskolan, gymnasiet och yrkesutbildningen.

2005 och 2006

2. Klassrummet för språk

- II.2.1 Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att arbeta för att lärare, utbildare och språkstuderande i högre grad ska använda de produkter som utvecklats inom Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen.

2005 och 2006

- II.2.2 E-vänskolekontakterna i det nya *e-learning*-programmet kommer att göra det möjligt för alla europeiska skolor att bygga upp ett pedagogiskt partnerskap med en annan skola någonstans i Europa, som ska främja språkinläring och interkulturell dialog samt öka medvetenheten om den flerspråkiga och multikulturella europeiska samhällsmodellen.

3. Utbildning av språklärare

På detta område har *medlemsstaterna* en avgörande roll när det gäller att se till att alla lärare i främmande språk har

- en lämplig grundläggande utbildning som omfattar praktisk metodik i undervisningen av främmande språk samt erfarenhet av att ha varit bosatt i det land vars språk de undervisar i, och
- regelbunden tillgång till betald fortbildning.

Medlemsstaterna uppmanades i rådets resolution av den 14 februari 2002 att uppmuntra de blivande språklärarna att dra fördel av ett lämpligt europeiskt program så att de kan bedriva en del av sina studier i ett land eller i en region i ett land där språket de senare ska undervisa i är officiellt språk.

- II.3.1 Kommissionens avdelningar och de nationella programkontoren kommer att iordningställa riktade kampanjer om Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmens utbytesprogram för språklärare och språkutbildare, med målet att utnyttjandet av dessa utbytesprogram ska ha ökat till år 2005 och 2006. Den andel av bidragen inom Sokrates-Comenius 2 som är avsedd för sådana projekt kommer att ökas till 20 % av den sammanlagda budgeten för Sokrates-Comenius 2.

2004

- II.3.2 En undersökning kommer att finansieras som ska kartlägga vilka pedagogiska och språkliga färdigheter som är mest väsentliga för dagens språklärare och föreslå ett sätt att utvärdera färdigheterna.

2005 (Anbudsinfordran 2004)

4. Tillgången på språklärare

Medlemsstaterna har på detta område ett särskilt ansvar för att undanröja eventuella återstående administrativa eller rättsliga hinder för anställningen av lärare i ett främmande språk från en annan medlemsstat.

- II.4.1 Till följd av den nyligen utförda undersökningen av hindren för lärares rörlighet kommer kommissionen att finansiera en mer detaljerad analys av i synnerhet språklärares rörlighet, inklusive en intervjuundersökning där lärarna själva kan lämna sina synpunkter och ge rekommendationer åt medlemsstaterna.
2005 (Anbudsinfördran 2004)

- II.4.2 Det kommer att anordnas ett symposium om tillgången på kvalificerade språklärare i Europa.
2006

5. Utbilda lärare i andra ämnen (se Språk- och innehållsintegrerad inläring)

6. Testa språkkunskaper

Medlemsstaterna har genom rådets resolution av den 14 februari 2002 uppmanats att införa de system för beskrivning och erkännande av språkkunskaper som grundar sig på de gemensamma europeiska referensramarna för språkinläring och språkundervisning (*Common European Framework of Reference for Language*) som Europarådet har utarbetat samt att stimulera europeiskt samarbete för att öka jämförbarhet och kvalitetssäkring i språkinläringen.

- II.6.1 Ett test av språkfärdigheter kommer att utarbetas och distribueras i hela Europeiska unionen till ett urval elever som är i slutet av sin obligatoriska skolgång för att man ska få in uppgifter till den nya europeiska indikatorn för språkkompetens.
2005 och 2006 (Anbudsinfördran 2003/4)

- II.6.2 Kommissionens avdelningar kommer att granska fördelarna med att inkludera bedömning av språkfärdigheter i Köpenhamnsförklaringen. De gemensamma ramarna för tydlighet när det gäller kompetens och kvalifikationer (Europass) som kommer att träda i kraft 2005 kommer att omfatta även verktyg för språkbedömning.
2006

- II.6.3 Det kommer att göras en inventering av certifieringssystem för språk i Europa.
2004 (Anbudsinfördran 2004)

- II.6.4 Det kommer att anordnas en arbetskonferens under vilken medlemsstaterna, organ som utarbetar tester, utbildningsinrättningar, branschorganisationer, arbetsmarknadens parter och andra kan utforma mekanismer för att stödja en effektiv och tydlig användning av skalorna i de gemensamma europeiska ramarna för språktester och språkcertifiering.
2005

III. Skapa en språkvänlig miljö

1. En integrerad strategi

- III.1.1 Det kommer att anordnas en konferens för att främja samarbete i frågor som rör regional- och minoritetsspråk i utbildningssystemen.
2005

- III.1.2 Mot bakgrund av utvidgningen av Europeiska unionen kommer en omarbetad och utökad upplaga av *Euromosaic report on Regional and minority languages* att ges ut.
2004
- III.1.3 Enligt det nya tillvägagångssättet för att finansiera projekt rörande regional- och minoritetsspråk, kommer resurser att frigöras från de allmänna programmen istället för från särskilda program för dessa språk. I kommissionens årliga övervakningsrapport om kultur kommer man att följa upp införandet av detta nya tillvägagångssätt.
2004 och framåt

Nationella och regionala myndigheter uppmanas att enligt principerna i Europeiska stadgan om regionala språk och minoritetsspråk ägna särskild uppmärksamhet åt åtgärder till stöd för de språkgrupper där antalet språkanvändare minskar från generation till generation.

2. Att bygga upp språkvänliga samhällen

- III.2.1 I ansökningsomgångarna för vänortsverksamhet för åren 2004, 2005 och 2006 kommer man att göra ändringar så att flerspråkighet i Europeiska unionen blir ett bidragsberättigande tema för möten mellan medborgare och tematiska konferenser.
2004 och framåt
- III.2.2 Kommissionen kommer att lansera en undersökning för att analysera möjligheterna till ökad användning av textremsor i film och TV-program som ett sätt att befrämja språkinläring samt möjligheten att främja ökad användning av textremsor i audio-visuellt undervisningsmaterial.
2005

3. Att förbättra möjligheterna att lära sig språk och se till att fler utnyttjar möjligheterna

- III.3.1 Kommissionen kommer att föreslå att den allmänna inbjudan att lämna förslag inom Sokrates 2004 ändras så att programområdet Grundtvig ger högre prioritet åt projekt inom språkinläring och språkundervisning, särskilt när det gäller invandrarspråk.
2005 och 2006
- III.3.2 Inriktningen på den europeiska kvalitetsmärkningen för språk kommer att ändras a) genom att man i varje land eller region inför ett årligt pris för den individ som har gjort störst framsteg inom språkinläring samt ett pris för bästa språklärare, b) genom att man använder de målinriktade årliga europeiska prioriteringarna för att ge spridning åt goda metoder, och c) genom att man utökar de årliga kampanjerna som ger publicitet på nationell och regional nivå, med särskild inriktning på initiativ som till exempel Europeiska språkdagen.
2005 och 2006
- III.3.3 Kommissionens avdelningar kommer att vart femte år ge ut en övervakningsrapport om mångfald i språkundervisningen i Europeiska unionen.
2006 (Anbudsinfördran 2005)

IV. Ramar för framsteg

1. Bättre underbyggda beslut

- IV.1.1 En ständig högnivågrupp med företrädare från medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter samt utbildnings- och kulturvärlden kommer också att tillsättas. Gruppen ska delta i övervakningen av denna handlingsplan, stimulera till allmän debatt med olika intressenter kring språkinläring och språklig mångfald samt övervaka förändringar i Europeiska unionen

när det gäller språkinlärning och språklig mångfald.
2004

IV.1.2 Man kommer att finansiera en detaljerad undersökning som ska se närmare på kraven på språkfärdigheter i Europeiska unionen och de personliga fördelarna med språkinlärning samt lämna rekommendationer för hur man ska motivera fler medborgare att lära språk.
2004 (*Anbudsinfördran 2003*)

IV.1.3 Studier kommer att göras för att undersöka

– kostnaderna för enspråkighet, och

– vilka effekterna blir på den europeiska ekonomin av att affärstillfällen förloras på grund av bristande språkkunskaper.
2005 (*Anbudsinfördran 2004*)

IV.1.4 Forskning kommer att bedrivas enligt prioritet 7 i det sjätte ramprogrammet för forskning om frågor som till exempel kopplingen mellan flerspråkighet och det multikulturella samhället, europeisk identitet, det kunskapsbaserade samhället, grunderna för språkinlärning och följderna av olika metoder i språkinlärningen.
2006

IV.1.5 Europeiska Eurydicenätverket kommer att publicera en separat volym, som ska vara ett komplement till rapporten med nyckeldata och innehålla ett representativt urval av indikatorer och en detaljerad analytisk översikt över undervisningen i främmande språk i Europa. Den kommer att publiceras i slutet av 2004 och därefter uppdateras vartannat år.
2004

IV.1.6 Kommissionen kommer att samla in och publicera information om i vilken utsträckning EU:s program inom utbildning, ungdom, media och kultur inbegriper främjandet av språkinlärning och språklig mångfald.
2005 och framåt

2. Effektivare informationsutbyte mellan yrkesverksamma

IV.2.1 Inrättandet av ett europeiskt nätverk av inspektörer inom undervisningen i främmande språk (och personer med liknande funktion) kommer att stödjas.
2004 - 2005

IV.2.2 Programområdet Arion inom Sokratesprogrammet kommer att omfatta stöd till besök av språkinspektörer.
2005 – 2006

3. Tydliga förfaranden för uppföljningen av handlingsplanen

IV.3.1 Kommissionen kommer att föreslå en rad konkreta åtgärder för att de nya programmen ska kunna förverkliga målen i denna handlingsplan år 2007 och framåt.

IV.3.2 Medlemsstaterna ska 2007 rapportera till kommissionen om

- i vilken utsträckning de har genomfört rådets resolution 2002 C 50/ 1 av den 14 februari 2002
- i vilken utsträckning de har använt sig av de nytillkomna möjligheterna att stödja språk inom Sokrates- och Leonardo-programmen på delområdena I.0.1, I.1.4, , I.1.5, I.2.1, I.2.3, I.2.4, I.2.5, I.3.1, II.1.1, II.2.1, II.2.2, II.3.1, III.3.1, III.3.2 och IV.2.2.

- vilka åtgärder de har vidtagit inom vart och ett av de femton områdena i detta meddelande, och
- vilka som varit deras mest framgångsrika metoder under denna period i syfte att ge dessa större spridning, till exempel genom förfarandet för måluppfyllelse.

IV.3.3 Kommissionen kommer 2007 att till parlamentet och rådet lägga fram ett meddelande om dessa frågor och om så krävs föreslå ändringar eller ytterligare åtgärder.

FINANSIERINGSÖVERSIKT

Politikområde: Utbildning och kultur

Verksamhet: Kultur och språk

ÅTGÄRDENS BETECKNING:

**FRÄMJANDE AV SPRÅKINLÄRNING OCH SPRÅKLIG MÅNGFALD - HANDLINGSPLAN
2004-2006**

1. BERÖRDA BUDGETPOSTER (NUMMER OCH BETECKNING)

15.02.02.02 Sokrates

15.03.01.02 Leonardo da Vinci

15.05.01.01 Media Plus

2. ALLMÄNNA UPPGIFTER

2.1 Sammanlagda anslag för åtgärden (del B):

8,200 miljoner euro i åtagandebemyndiganden

2.2 Tillämpningsperiod:

2004-2006

2.3 Flerårig total utgiftsberäkning:

Anmärkning: Uppgifterna ovan gäller den totala kostnaden för initiativet. Man ska emellertid lägga märke till att större delen av utgifterna kommer att finansieras genom programmen Sokrates, Leonardo da Vinci och Media Plus och att medel redan har beviljats till dessa program, utan någon ökning av anslagen (detta gäller såväl medel till programmens operationella delar som till administrativa kostnader. Om en förstärkning av de administrativa medlen skulle visa sig nödvändig på grund av handlingsplanen, kommer man att göra en överföring inom ramen för de totala anslagen till programmen.) Den enda extra kostnad som handlingsplanen ger upphov till gäller således de administrativa utgifterna i del A i budgeten (punkt 7 i denna finansieringsöversikt).

a) Förfalloplan för åtagandebemyndiganden/betalningsbemyndiganden (finansiellt stöd) (*jfr punkt 6.1.1*)

Miljoner euro (avrundat till tre decimaler)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009 och följan de år	Totalt

Åtagandebemyndiganden	0,300	3,550	3,450				7,300
Betalningsbemyndiganden	0,240	2,900	3,470	0,690			7,300

b) Tekniskt och administrativt stöd och stödutgifter (*jfr punkt 6.1.2*)

Åtagandebemyndiganden		0,500	0,400				0,900
Betalningsbemyndiganden		0,400	0,420	0,080			0,900

Delsumma a+b							
Åtagandebemyndiganden	0,300	4,050	3,850				8,200
Betalningsbemyndiganden	0,240	3,300	3,890	0,770			8,200

c) Total budgetkonsekvens av personalbehov och andra operationella utgifter (*jfr punkt 7.2 och 7.3*)

Åtagandebemyndiganden/betalningsbemyndiganden	0,390	0,390	0,390				1,170
---	-------	-------	-------	--	--	--	-------

TOTALT a+b+c							
Åtagandebemyndiganden	0,690	4,440	4,240				9,370
Betalningsbemyndiganden	0,630	3,690	4,280	0,770			9,370

2.4 Förenlighet med den ekonomiska planeringen och budgetplanen

- ☒ Förslaget är förenligt med gällande ekonomisk planering
- ☐ Förslaget kräver omfördelningar under den berörda rubriken i budgetplanen
- ☐ i nödvändiga fall med stöd av bestämmelserna i det interinstitutionella avtalet

2.5 Påverkan på inkomsterna

- ☒ Inkomsterna påverkas inte (gäller tekniska aspekter på genomförandet av en åtgärd)
- ☐ Inkomsterna påverkas enligt följande:

3. BUDGETTEKNISKA UPPGIFTER

Typ av utgift		Ny	Bidrag Eftaländer	Bidrag kandidat-länder	Rubrik i budget-planen
Oblig. utg./ Icke oblig. utg.	Diff. anslag/ Icke-diff. anslag	JA/NEJ JA	JA/NEJ JA	JA/NEJ JA	Nr 3
Icke oblig. utg.	Diff. anslag				

4. RÄTTSLIG GRUND

De huvudsakliga anslagen kommer att komma från Sokrates-, Leonardo da Vinci- och Media Plus-programmen.

5. BESKRIVNING AV INSATSEN OCH SKÄL FÖR INSATSEN

5.1 Behovet av en gemenskapsinsats

5.1.1. Mål för insatsen

Europas folk håller på att bygga en union av många olikartade nationer, samhällen, kulturer och språkgrupper. Det är en union byggd kring ett jämställt utbyte av idéer och traditioner och grundat på ömsesidig respekt mellan folk med olika historia men en gemensam framtid. Inom mycket kort tid kommer Europeiska unionen att genomgå sin hittills mest betydelsefulla utvidgning. Den nya unionen kommer att bli ett hem för 450 miljoner européer med olika etnisk, kulturell och språklig bakgrund. Det kommer att bli viktigare än någonsin att medborgarna har de nödvändiga färdigheterna för att förstå och kommunicera med sina grannar.

Att bygga ett gemensamt hem där man ska bo, arbeta och handla med varandra betyder att vi måste förvärva färdigheter i att kommunicera effektivt med varandra och förstå varandra bättre. Att lära sig och att tala andra språk stimulerar oss till att bli öppnare gentemot andra, deras kulturer och synsätt. Förmågan att förstå och kommunicera på andra språk är en grundläggande färdighet för alla europeiska medborgare.

Språkfärdigheterna är ojämnt spridda inom olika länder och socialgrupper. De främmande språk som talas av européerna är få till antalet, eftersom de i huvudsak begränsar sig till engelska, franska, tyska och spanska. Det räcker alltså inte med att lära sig ett lingua franca. Varje europeisk medborgare borde ha meningsfull kommunikativ kompetens i åtminstone två andra språk utöver modersmålet. Detta är ett ambitiöst mål, men de framsteg som redan gjorts av flera medlemsstater visar att målet går att uppnå.

Europeiska språkåret 2001 visade på många sätt att främja språkinläring och språklig mångfald. Statsöverhuvud och regeringschefer samlade i Barcelona i mars 2002 underströk behovet av att Europeiska unionen och medlemsstaterna gör insatser för att förbättra språkinläringen. De efterlyste ytterligare insatser för att förbättra

basfärdigheterna, särskilt genom att barn från mycket låg ålder får undervisning i minst två främmande språk. I sin resolution av den 13 december 2001 efterlyste Europaparlamentet åtgärder för att främja språkinläring och språklig mångfald. Den 14 februari 2002 riktade rådet (utbildning) en uppmaning till medlemsstaterna att vidta konkreta åtgärder för att främja språklig mångfald och språkinläring och till kommissionen att utarbeta förslag till insatser inom dessa områden.

Denna handlingsplan är kommissionens svar på den uppmaningen. Handlingsplanen bör läsas tillsammans med samrådsdokumentet om *Främjande av språkinläring och språklig mångfald* (SEK 2002 123413) som klargör kommissionens filosofi och bakgrunden till de föreslagna åtgärderna.

5.1.2 Bestämmelser med anledning av förhandsutvärderingen

Enligt de viktigaste slutsatserna av den externa utvärderingen av det Europeiska språkåret 2001 hade intresset för året varit mycket stort, deltagandet mycket högt och året hade utmynnat i effektiva insatser. I rapporten uppmanades också kommissionen att bygga vidare på denna verksamhet och den genomslagskraft som skapats med väl avpassade handlingsprogram och spridning av goda metoder. (Se Rapport om genomförandet av Europeiska året för språk (KOM (2002) 597).

Innan kommissionen utarbetade denna handlingsplan samrådde den med ett stort antal offentliga aktörer på grundval av samrådsdokument SEK (2002) 1234. I de svar som kom in var man genomgående enig med kommissionen om handlingsprogrammen och förslagen. Synpunkterna har nu inkorporerats i handlingsplanen.

5.1.3 Bestämmelser med anledning av utvärderingen i efterhand

Ny insats.

5.2 Planerade insatser och villkor för stöd

Handlingsplanen innehåller förslag till konkreta förbättringar som kan göras på kort sikt. Förslagen består av ett antal insatser som ska göras på europeisk nivå 2004-2006 i syfte att stödja de insatser som görs av lokala, regionala och nationella myndigheter. Insatserna kommer att göras med hjälp av de resurser som finns inom EU:s nuvarande program och åtgärder. Ingen av dem kräver att kommissionen får extra budgetresurser. De åtgärder som föreslås kan, tillsammans med de som medlemsstaterna vidtar, lägga grunden till avgörande förbättringar inom språkinläring och språklig mångfald.

I. Livslång språkinläring: 'Modersmål och två ytterligare språk': börja tidigt i livet Språkinläring på högstadiet och gymnasiet samt inom yrkesutbildningen. Språkinläring inom högre utbildning. Språkinläring för vuxna. Språkstuderande med särskilda behov. Utbudet av språk.

¹³

Finns på webbplatsen
http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/consult_sv.html#consult

II. Bättre språkundervisning: Den språkvänliga skolan. Klassrummet för språk. Utbildning av språklärare. Tillgången på språklärare. Utbilda lärare i andra ämnen. Testa språkkunskaper.

III. Skapa en språkvänlig miljö: En integrerad strategi. Att bygga upp språkvänliga samhällen. Att förbättra möjligheterna att lära sig språk och se till att fler utnyttjar möjligheterna.

IV. Ett ramverk för framsteg: Bättre underbyggda beslut. Effektivare informationsutbyte mellan yrkesverksamma. Tydliga förfaranden för uppföljningen av handlingsplanen.

5.3 Villkor för genomförandet

Villkoren för genomförandet av insatserna är de samma som de som gäller för de program som ansvarar för finansieringen.

6. BUDGETKONSEKVENSER

6.1 Totala budgetkonsekvenser för del B (för hela programplaneringsperioden)

(Beräkningssättet för totalbeloppen i tabellen nedan förklaras av utgiftsfördelningen enligt tabell 6.2)

6.1.1. Åtagandebemyndiganden i miljoner euro (avrundat till tredje decimalen)

Fördelning	2004	2005	2006				Totalt
Livslång språkinlärning	0,300	0,200	0,300				0,800
Bättre språkundervisning		2,700	2,900				5,600
Att bygga upp en språkvänlig miljö		0,450	0,250				0,700
Ett ramverk för framsteg		0,200					0,200
TOTALT	0,300	3,550	3,450				7,300

6.1.2 Tekniskt och administrativt stöd, stödutgifter och IT-utgifter (åtagandebemyndiganden)

	2004	2005	2006				Totalt
1) Tekniskt och administrativt stöd :							
a) Kontor för tekniskt stöd							
b) Annat tekniskt och administrativt stöd: - internt - externt (webbportal)		0,400	0,400				0,800
Delsumma 1		0,400	0,400				0,800
2) Stödutgifter:							

a) Undersökningar							
b) Expertmöten							
c) Information och publikationer		0,100					0,100
Delsumma 2		0,100					0,100
TOTALT		0,500	0,400				0,900

6.2. Kostnadsberäkning per insats som förutses i del B (för hela programplaneringsperioden)

Åtagandebemyndiganden i miljoner euro (avrundat till tre decimaler)

Fördelning	Typ av åtgärd/resultat(p rojekt, handlingar ...)	Antal insatser/ resultat (totalt för år 1...n)	Genomsnittlig kostnad per enhet	Totalkostnad (totalt för åren 1...n)
	1	2	3	4=(2X3)
Stöd till undersökningar		5	0,200	1,000
Stöd till konferenser		3	0,267	0,800
Projektet Europeiskt språkfärdighetstest		-	-	-
Projektet Europeisk kvalitetsutmärkelse		1	5,000	5,000
		1	0,500	0,500
TOTALKOSTNAD		10		7,300

7. EFFEKTER PÅ PERSONALRESURSERNA OCH ADMINISTRATIVA UTGIFTER

7.1. Effekter på antalet anställda

Genomförandet av handlingsplanen kräver inga särskilda personalresurser, eftersom personalen redan är knuten till de insatser som förvaltas inom ramen för de program som ingår i handlingsplanen.

Typ av tjänst		Personal för förvaltning av insatsen genom utnyttjande av befintliga och/eller extra resurser		Totalt	Beskrivning av arbetsuppgifterna inom insatsen
		Antal anställda Fast anställda	Antal anställda tillfälligt anställda		
Tjänstemän eller tillfälligt anställda	A B C				<i>Vid behov kan en närmare beskrivning av arbetsuppgifterna lämnas i en bilaga.</i>
Övriga personalresurser					
Totalt					

7.2 Total budgetkonsekvens i form av personalutgifter

Typ av personal	Belopp i euro	Beräkningsmetod*
Tjänstemän Tillfälligt anställda		
Övrig personal (ange budgetrubrik)		
Totalt		

Beloppen gäller de totala utgifterna under 12 månader.

7.3 Övriga driftskostnader på grund av insatsen

Budgetpost (nr och beteckning)	Belopp i euro	Beräkningsmetod
Totalt (avdelning A7)		
A0701 - Uppdrag	-	2 möten/år för 35 personer
A07030 - Möten	0,060	-
A07031 - Obligatoriska kommittéer	-	-
A07032 - Icke obligatoriska kommittéer	-	2 konferenser
A07040 - Konferenser	0,110	4 undersökningar
A0705 - Undersökningar och samråd	0,220	
Informationssystem (A-5001/A-4300)		
Övriga utgifter - del A		
Totalt	0,390	

Beloppen motsvarar de totala kostnaderna för insatsen under 12 månader.

* Två möten per år för 35 deltagare (en företrädare per deltagarland plus företrädare från det civila samhället (arbetsmarknadens parter) till ett enhetspris på 840 euro.

** Konferenser som inte förväntas kunna få finansiering i form av bidrag från Sokrates- och Leonardo de Vinci-programmen. Sammanlagd kostnad på 660 000 euro fördelat på de tre åren, för två konferenser som tas upp som en årlig kostnad

*** Undersökningar som inte förväntas kunna få finansiering i form av bidrag från Sokrates- och Leonardo de Vinci-programmen. Uppskattad sammanlagd kostnad på 330 000 euro fördelat på de tre åren, för fyra undersökningar som tas upp som en årlig kostnad

I.	Totalbelopp/år (tabell 7.2 + 7.3)	390 000 euro
II.	Varaktighet	Tre år
III.	Totalkostnad för åtgärden (I x II)	1 170 euro

8. ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

8.1 Övervakningssystem

Resultatindikatorer (kvantitativa eller kvalitativa) för denna verksamhetsdel

Ökat deltagande i Sokrates/Leonardos utbytesverksamhet som det hänvisas till i handlingsplanen

- Antal involverade personer/organisationer
- Antal utförda undersökningar
- Antal genomförda konferenser
- Antal förmedlade informationer

8.2 Föreskrifter samt tidsplan för den planerade utvärderingen

I handlingsplanen (Avsnitt 2, IV) står det "...tydliga förfaranden för uppföljningen av själva handlingsplanen". Dessa är:

IV.3.1 Kommissionen kommer att föreslå en rad konkreta åtgärder för att de nya programmen ska kunna förverkliga målen i denna handlingsplan år 2007 och framåt.

IV.3.2 Medlemsstaterna ska 2007 rapportera till kommissionen om

- i vilken utsträckning de har genomfört rådets resolution 2002 C 50/ 1 av den 14 februari 2002.
- i vilken utsträckning de har använt sig av de nytillkomna möjligheterna att stödja språk inom Sokrates- och Leonardo-programmen på delområdena I.0.1, I.1.4, I.1.5, I.2.1, I.2.3, I.2.4, I.2.5, I.3.1, II.1.1, II.2.1, II.2.2, II.3.1, III.3.1 III.3.2 och IV.2.
- vilka åtgärder de har vidtagit inom vart och ett av de femton områdena i detta meddelande, och
- vilka som varit deras mest framgångsrika metoder under denna period i syfte att ge dessa större spridning, till exempel genom förfarandet för att uppnå målen.

IV.3.3 Kommissionen kommer 2007 att till parlamentet och rådet lägga fram ett meddelande om dessa frågor och om så krävs föreslå ändringar eller ytterligare åtgärder.

9. ÅTGÄRDER FÖR ATT MOTVERKA BEDRÄGERI

De bestämmelser om bedrägeribekämpning som tillämpas på de program som ska finansiera insatserna i handlingsplanen kommer också att tillämpas på dessa